

Proloog

Het is al maart, maar binnen hangt de kerstversiering nog op. In de raamstijlen hebben zich spinnenwebjes gevormd en er liggen kruimels op de kussens van de muurbank. Eeuwenoude kruimels, naar het zich laat aanzien. En het valt op dat rond de lampen verkleurde serpentines hangen. De naweeën van een feestje, een voetbalsucces, een gewonnen oorlog?

In café-restaurant Taurus (*Täglich Wiener Musik*) staat de tijd op allerlei manieren stil. Vooral voor de ober, het wandelende stereotiep van zijn vak, wiens leven naar zijn zin al veel te lang hetzelfde treurige gangetje gaat. Hij doet grote moeite zijn klanten de zaak uit te kijken maar ze blijven maar komen, dag in dag uit, nooit 'ns een keertje een leeg huis waar hij zonder verdere inspanning zou kunnen wegzakken in de roodpluchen banken en in zijn lethargie.

Ik zie hem sloffen langs de tafels, het zwarte pak te sleets, zijn haar te grijs, de ogen te dof in illusieloze berusting. Met nauwverholten tegenzin zet hij het bestelde glas voor mijn neus. Grüner Veltliner, dé witte wijn van de voormalige hoofdstad van het Habsburgse rijk, zo uit het vat in een 'Achtel' gegoten, een karaf voor twee glazen. Een aangenaam drankje, zoals zovele Oostenrijkse wijnen van bijzondere kwaliteit. Jammer dat ooit een gifschandaal de naam van uitstekende Weissburgunders, Rieslings en Blaufränkische wijnen ernstig bezoedelde.

Dat soort gedachten wentelt door mijn hoofd, terwijl de humeurige bediende het glas nog maar eens bijvult. Als je daar in je eentje zit te suffen, aan die kale houten tafel bij de slecht gelapte ramen die nog net de laatste zonnestralen als een gouden streep doorlaten, beklimt je langzamerhand een gevoel van treurnis, van grote leegte. Een ongegeneerd toegeven aan namaakdiepzinnige en, met het stijgen van het alcoholniveau, gevaarlijk melancholieke bespiegelingen.

Maar daar is zij! Schitterend als gewoonlijk, en prachtig gekleed met brutale accenten. Met de werveling en het temperament van een mediterrane bries stormt ze het lokaal binnen, lachend, zingend, dansend, kussend en omhelzend – God, wat kan dat mens niet allemaal tegelijk – en pratend, vooral pratend. De vermoeide ober kijkt op en werpt een onverstoorbare en tegelijk droefgeestige blik in onze richting. Een beetje jaloers, maar toch ook weer niet afgunstig; eerder een lijdzaam aanvaarden van de zekerheid dat het gedoe dat hij uit zijn wilde jaren herkent, niet meer voor hem is weggelegd.

Zij is, net als ik, 32. Ze is afgestudeerd in Slavische talen (wat móet je daarmee?), werkt op een makelaarskantoor, danst 's avonds in het ballet van de Volksoper en versleet een handvol Oostenrijkse hunks, die ik dus niet uit kan staan, voor ze mij betoverde bij het Theater an der Wien. Waar ik toevallig in de vitrines naar nieuwe producties stond te kijken en zij, terug van boodschappen doen op de Naschmarkt, haar volle tassen neerzette om even uit te puffen.

‘Dus dit is jouw nieuwe café?’ Ze lacht weer diezelfde onschuldige en veelbelovende lach als toen, terwijl ze een stoel aanschuift en gaat zitten. Haar jassen, truien en sjaals – hoeveel van dat spul draagt ze eigenlijk? – werpt ze over een andere stoel en met een routineuze zwaai van haar rechterarm schuift ze de koffiekopjes en glazen die de uitgebluste bediende al een uur geleden had moeten opruimen, opzij.

‘Laten we iets leuks gaan doen,’ oppert ze stralend. ‘Zullen we ergens gaan eten en een lekker wijntje drinken. Of naar het theater? Of – ze trekt de wenkbrauwen vragend op – ‘naar de opera? *Così fan tutte*! Nee, wacht even: *Traviata* geloof ik: lekker ordinair zwelgen.’

Ik lach en ik geniet. Niet alleen van het volle zicht op haar schitterende mond, haar sprekende ogen, haar donkerrode haar, het prachtige lijf met al die verrukkelijke plekjes waar ik blind de weg weet, maar ook, en vooral, van haar overrompelende kennis van zaken, het gemak waarmee zij aria’s van Mozart tot Janáček en van Verdi tot Strauss herkent en meezingt, haar gave om je in tien minuten alles te laten weten van Klimt tot Kokoschka, van Otto Wagner tot Hundertwasser, zelfs van Lloyd Webber tot Carol Reed, Orson Welles en Anton Karas. Dat ingeboren gevoel voor schoonheid, drama en historie, voor cultuur in het algemeen; de erfenis die, spijtig voor de betweters en ruziemakers die dat nooit zullen hebben (wij dus), bekend staat als beschaving.

‘Je luistert toch wel naar me?’ informeert ze quasi-bezorgd. ‘Of zit je te suffen?’ Ze buigt voorover, grijpt mijn haar zoals je een paard bij de manen pakt, en trekt me tegen zich aan. Ik smelt en blijf als een kat liggen spinnen tussen haar borsten.

Op dat moment knalt de explosie door de straat. Gevolgd door een doffe dreun en een soort windstoot die alle ruiten naar binnen drukt. De verbouwereeerde ober veert omhoog, krijgt glasscherven in zijn gezicht en valt bloedend op de grond, krijsend en met zijn handen beschermend en afwerend voor zich uit. Mijn vriendin is lijkleek geworden, ze heeft zich een kwartslag gedraaid en blijft aan haar stoel genageld naar buiten kijken. De straat was heel eventjes verlaten, maar nu zien we mensen voorbij de leeggeblazen vensters naar rechts drommen, in de richting van het plein.

Juist als ik opveer om haar uit de gevarezone te trekken klinkt er een tweede explosie, onmiddellijk gevolgd door een derde die de vorige in zwaarte overtreft. De grond dreunt, serviesgoed, puin en glasscherven vliegen door het café, de deuren rukken zich los uit hun sponningen en zij lijkt door een reuzenhand te worden opgetild. Ze gilt het uit als ze tegen de zijmuur smakt en langzaam naar de vloer glijdt. Haar ogen gesloten, roodverminkte neus en oren, een donker gapend gat in haar borst.

Ik voel het bloed uit me wegtrekken, wil wat roepen hoewel mijn mond de hersenreflexen niet meer gehoorzaamt. Er scheurt een brandende pijn door mijn

been, maar het deert me niet. Ik schuif over de vloer, schop de tafel weg die over mijn wreef klemt en kruip zo vlug ik kan naar haar toe. Stekende scheuten verlammen mijn linkerhand en terwijl ik maar enkele centimeters vorder – het voelt als zo'n droom waarin je maar niet vooruitkomt – zie ik hoe haar hoofd opzij knakt tegen de witte muur, die nu achter haar hals vuurrood kleurt. Ik gil het uit: 'Hilfe! Hilfe!' Maar we zijn nog maar alleen. Ik, voor mijn gevoel duizend kilometer bij haar vandaan en nauwelijks in staat haar te bereiken, en zij, zwaar-gewond opzij gegleden tegen de houten opstap van de keuken, bewegingloos, woordeloos.

In werkelijkheid heeft dat alles, dat aanvoelde als een martelende aaneenschakeling van lange uren, hooguit een paar seconden geduurd. Ik ben bij haar, buig over haar heen, roep haar naam, sla in haar gezicht om haar wakker te maken, kus haar, omhels haar, draag haar weg, roep opnieuw haar naam, schreeuw om hulp, struikel over de glasscherven, voel het bloed, háár bloed, over mijn handen lopen, over mijn gezicht, ik weet niet meer wat ik doe, wat ik moet doen, ik sta daar maar met dat verstilde gewonde lichaam waar ik zo intens van hou, met de vrouw die de eerste en de laatste, het hoogste van mijn leven is, en ik huil. Ik jank als een kind, ik fluister snikkende woordjes, ik bedek haar wonden met mijn kleren en mijn gebutste lijf en ik voel dat zij niet meer meegeeft.

Vier vuisten tillen me op en spreken sussende woorden in Weens dialect, anderen dragen haar naar buiten. Ik zie hoe ze in een ambulance wordt gelegd, hoe ze als een hoopje vlees – mijn vlees, mijn leven, mijn hart – naar binnen wordt geschoven terwijl behulpzame handen en bedrukte gezichten snelverbanden openscheuren, infusen aanleggen, hartmassage doen. Ik zie hoe de wagen de straat uit vliegt, ik voel de alarmlichten als pijnscheuten door mijn ziel. In een flits besef ik dat het te laat is, dringt de verlammende waarheid tot me door dat het voorbij is. Ik wéét het: zij is dood! Ik weet het zo zeker als ik nog nooit in mijn leven iets zeker heb geweten, en ik breek. Ik voel hoe mijn benen onder me wegslaan, hoe een zwarte klauw mijn hart beklemmt en mijn adem wegneemt, hoe de pijn door mijn schedel kliëft en hoe het braaksel uit mijn verkrampde mond spat voordat mijn gezicht en mijn hele lijf in volle kracht tegen de straat slaan.